

Asociace bezpečná škola

Newsletter 2/2023

Pravidelný čtvrtletník pro členy asociace

Datum: 10. září 2023

Slovo prezidenta asociace

Vážení čtenáři,

začal nový školní rok a s ním na internetu a sociálních sítích kolují mnohdy vtipné hlášky a obrázky na téma „návrat do školy“. Rodiče, kteří tančují a jsou šťastní, že mají prázdniny a starost o děti za sebou. Učitelé vyzývající žáky, aby se školy nebáli, protože se škola bojí žáků. A řadu dalších vtipných hlášek bychom asi uměli obratem přidat. Minimálně u hlášky „nebojte se školy, škola se bojí vás“ se chvíli zastavím. Tiskem proběhla událost ze začátku prázdnin, kdy žák gymnázia v Bratislavě podpálil svoji školu a sám při daném činu přišel o život. A první týden ve škole žák čtvrté třídy fyzicky napadl a lehce zranil učitelku. Případ byl také medializován. Má mít škola strach ze svých žáků? Asociace již několik let pomáhá školám v nastavení bezpečnostních pravidel. Primárně a v kontextu událostí střelců ve škole, se zaměřovala na téma ozbrojeného útočníka, který přichází zvenčí. Tak, jak se vyvíjí a dramaticky mění situace ve světě (pandemie, válka na Ukrajině, ekonomická krize, vývoj techniky a možnost prezentace a zneužití sociálních sítí, ...), se vyvíjí i bezpečnostní situace. Čelíme novým výzvám a hrozbám, a to i ve školském prostředí. Vnímáme například nárůst agresivního a nezvladatelného jednání žáků. Jak jsou školy připraveny na toto bezpečnostní riziko? A máme dostatek nástrojů a zdrojů – a to nejen finančních – tyto problémy řešit? I tímto směrem se bude asociace zaměřovat. Články v tomto newsletteru se těmito náměty zabývají a jejich pisatelé jsou odborníky v daných tématech. Věříme, že vás zaujmou a uvítáme zpětnou odezvu.

Všem, kteří se ve školském prostředí pohybují, přejeme úspěšný a bezpečný školní rok.

Ing. Libor Sladký

Prezident Asociace bezpečná škola

Obsah čísla 2/2023

Dohledová služba ve škole	1
Hravá výuka	3
Zeptali jsme se za vás	5
Pravidelná cvičení jako prevence	6

Vydavatel:

Asociace bezpečná škola, z.s.

Hory 106, Karlovy Vary 360 01

+420 353 235 712

info@asociacebezpecnaskola.cz

www.asociacebezpecnaskola.cz

Dohledová služba ve škole

Po tragické události v Obchodní akademii ve Žďaru nad Sázavou v roce 2014 se řada škol v České republice začala aktivněji zabývat zajištěním bezpečnosti svých žáků, a to především v souvislosti se vstupem nepovolaných osob, či agresivních útočníků do budovy školy.

S celosvětově přibývajícími případy ozbrojených či agresivních útočníků ve školách se běžně setkáváme s implementací moderních technologií, zejména kamerových a elektronických docházkových systémů. Praxe však ukazuje, že synergie moderních technologií a lidského faktoru je pro zajištění bezpečnosti ve školském prostředí efektivní.

Z důvodu absence centrální koordinace nebyl při monitoringu institucí, jež by mohly tuto službu finančně podpořit, identifikován samojediný možný zdroj jak na republikové, tak krajské úrovni, který by fungování takové služby podpořil. Tato skutečnost byla jedním z důvodů, proč Odbor bezpečnosti a krizového řízení Krajského úřadu Karlovarského kraje zpracoval metodiku „Dohledová služba ve škole“, která je součástí komplexního krajského projektu „Zabezpečení škol a školských zařízení v Karlovarském kraji“.

Metodika si klade za cíl synergicky posílit již implementované bezpečnostní prvky ve školách a školských zařízeních zřízením pozice pracovníka dohledové služby a primárně byla zpracována pro ředitele základních a středních škol v Karlovarském kraji a současně pro jejich zřizovatele. Zde lze pouze upozornit na to, že pracovník dohledové služby nenahrazuje pedagogický dohled nad žáky v rámci poskytování vzdělávání – přímé pedagogické činnosti.

Metodika přináší odpovědi na otázky, které mohou při zvažování zřízení dohledové služby ve škole vyvstat. Obecně můžeme říci, že pracovník dohledové služby ve škole minimalizuje rizika spojená s nebezpečím z venkovního prostředí, zejména s osobami, které vstupují na půdu školy.

Pomocí provázaných kapitol a zkušeností z praxe poradí například s vhodným postupem pro výběr pracovníka, sestavením optimální

pracovní náplně s přihlédnutím k jednotlivým specifikům dané školy, či přehledně představí možné zdroje financování. Vzhledem k tomu, že metodika byla publikována v roce 2021 nemusí být již některé zdroje pro možnost čerpání finanční podpory dostupné. Současné možnosti podpory konzultujte s místně příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce ČR, odbor zaměstnanosti ČR a EU.

Dohledová služba se také dotýká zákonných úprav, norem a koncepčních dokumentů na republikové úrovni. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci školy a školská zařízení v zákonné rovině dodržují ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona a jsou povinny zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků a studentů při vzdělávání, přímo souvisejících činnostech a také při poskytování školských služeb. Jedním z prvků zajištění bezpečnosti je vykonávání dohledu nad dětmi a nezletilými žáky, za který podle ustanovení § 164 odst. 1 písm. h) školského zákona odpovídá ředitel příslušné školy nebo školského zařízení.

Dohled nad žáky je dále upraven v ustanovení § 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Toto ustanovení popisuje dohled k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve škole nebo školském zařízení při výchově a vzdělávání a s nimi souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb se vykonává v zájmu předcházení škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí. Provádění dohledu nad žáky určuje ředitel školy nebo školského zařízení.

Metodika „Dohledová služba ve škole“ byla velmi dobře přijata orgány na republikové úrovni, zejména Ministerstvem vnitra a MŠMT. Veškeré informace včetně doprovodných materiálů k metodice v podobě úvodního spotu a videoprůvodce naleznete na Bezpečnostním portálu Karlovarského kraje.

Ing. Tereza Pásková,

manažerka prevence kriminality Karlovarského kraje

Publikace má charakter manuálu pro všechny, kdo zodpovídají za bezpečnost na školách a ve školských zařízeních. Je odborně recenzována a nabízí aktuální pohled do světa bezpečné školy.

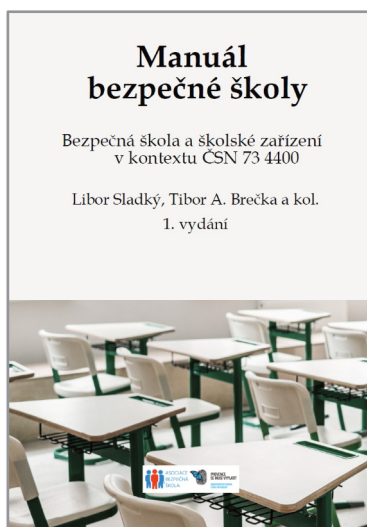
Manuál předkládá v ucelené a komplexní podobě čtenářům a uživatelům tři základní oblasti poznatků:

- předpisovou základnu pro řízení bezpečnosti na školách a ve školských zařízeních,
- relevantní a prakticky využitelné poznatky z oblasti prevence a řešení krizových či mimořádných událostí (např. útoků) na školách a ve školských zařízeních,
- návody a doporučení pro implementaci normy ČSN 73 4400 sledující předcházení incidentům a mimořádným událostem ve školách a ve školských zařízeních.

Tento komplexní přístup tak činí z publikace nejen užitečnou „příručku“ ve smyslu praktických návodů, ale také odborný text, který přináší současně a empiricky ověřené „know-how“ v oblasti teorie, například poznatky k včasné detekci rizikových faktorů v kapitole o varovných signálech ve školním prostředí anebo základní přehled kriminologických přístupů v rámci prevence kriminality.

Zpracovaná publikace se zabývá bezpečností toho nejcennějšího, co máme – našich dětí, a těch, kdo s nimi přicházejí do kontaktu – pedagogů, pracovníků školy a v neposlední řadě i rodičů. Ukáže vám bezpečnost nejen z pohledu teorie a normy, ale také z konkrétních příkladů a možností zavedení do praxe. Tato publikace je zdarma, hradí se pouze poštovné. Dále je možné stáhnout si plné znění publikace v PDF. Kniha vznikla za cenné podpory MV Odboru prevence kriminality a tiskárny MV ČR. Děkujeme.

*Autor: Ing. Libor Sladký
Prezident Asociace bezpečná škola*

Pojem „měkký cíl“ není nikde po celém světě definován, na čemž se i shodla řada bezpečnostních expertů. Možná k tomuto postoji přispěla definice Oxfordského slovníku, která představuje předmětný termín nejen jako fyzický objekt či prostor, nýbrž i deklaruje, že jím může být i člověk. Přesná formulace z anglického překladu ze zmiňovaného slovníku je následující: Měkkým cílem je nazývána „osoba nebo věc, která je relativně nechráněná nebo zranitelná, a to zejména ve vztahu k vojenskému nebo teroristickému útoku.“ Touto definicí se naskytuje vznesení otázky, zda měkký cíl charakterizuje jeho zranitelnost ve spojitosti absence bezpečnostních opatření, anebo výhradně lidmi, kteří tvoří atraktivní terč.

Jeden z prvních útoků na školské zařízení, jenž demonstruje úkladný objekt/prostor z množiny měkkých cílů, se odehrál již v roce 1927, konkrétně 18. května. Tehdy 55letý Andrew Kehoe dvěma bombovými útoky ukončil život ve školském zařízení (Consolidated School in Bath Township, Michigan) 38 školákům a pěti dospělým osobám. Tehdy bylo na hrůzný čin nahlíženo pouze jako na masové vraždění, ovšem v soudobé společnosti by byla věc posuzována jako příkladný útok na měkký cíl se záměrem zneškodnit co nejvíce osob zvoleným modelem operandi (pomocí nástražného výbušného zařízení). Výše předložená událost eminentně představuje soudobé chápání násilných a zběsilých protiprávních jednání situujících na objekty s předmětným charakterem. Je zřejmé, že intersubjektivní prezentování uvedeného počínání vede ke zrodu otázky bezpečnostního charakteru. Vzhledem ke skutečnosti, že útoky na měkké cíle jsou vždy silně medializovány, a tím dávány na vědomí společnosti, dochází v podstatě k jejich sekuritizaci a vytvoření bezpečnostního problému. Ve Spojených státech se za posledních 22 let událo nespočetné množství útoků na měkké cíle, přičemž vrcholem všech byly teroristické útoky v srdci New Yorku 11. září 2001. Většina útoků na inkriminované cíle, ať už před nebo po útocích v září 2001, byla zastíněna právě útoky na světové obchodní centrum a budovu Pentagonu. Je potřeba však zmínit, že útoky na měkké cíle nelze výhradně spojovat s terorismem, nýbrž i běžnými lidmi bez napojení na teroristickou organizaci.

Každý z útoků byl nepochybně mediálně sledován a zároveň neunikl vyjádření vysokých státních autorit, které kondolovaly pozůstalým obětem těchto činů. Když se vezme v potaz mediální rozruch, kondolence a další rozbor bezpečnostních expertů a analytiků v případech uplynulých dvou dekád, dále v různých, avšak častých intervalech, je společnost znepokojena. Dochází skutečně k prezentaci a následnému ztotožnění ve společnosti, že hrozba začíná disponovat bezpečnostním významem pro fungování společnosti, notabene i státu samotného, který usiluje o zachování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Tímto prizmatem můžeme konstatovat, že Spojené státy americké se postaraly o vytvoření sekuritizace ve vztahu k měkkým cílům, a ta následně poznamenala i postavení neoficiální definice uvedené p. Kalvachem v Metodice ochrany měkkých cílů, vydané v roce 2016. Principem sekuritizace na oblast měkkých cílů vzniká připuštění hrozby útoku na tyto místa. Sekuritizace dále nabírá na relevanci, právě když jsou stále zmiňována úskalí měkkých cílů, respektive jejich vysoká zranitelnost a tím pádem náchylnost k bezpečnostním hrozbám a z nich plynoucím rizik nejen hybridního charakteru. Popisovaný proces je vskutku intersubjektivní a souvisí s interním vyhodnocením hybridních hrozeb a z nich plynoucím rizik vnímaných příslušným státem, což může vést i k bezpečnostnímu dilemu. Nicméně akcentnost zranitelnosti je důležitá v oblasti měkkých cílů, ačkoliv spíše s apelem na zvýšení snahy zodolnit tato místa.

V opačném případě informace obsahující zranitelnost a tendenci k projevení hybridních hrozeb mají kontraproduktivní účinek a vyvolávají strach i obavy ve společnosti a s tím dále souvisí úskalí medializace proběhlých útoků a jejich sdílení mediálními kanály. Ve spojitosti se shora uvedeným pohledem je patrný případný návod k uchopení samotné realizace útoku a odkazu útočníka společnosti.

*Mgr. Filip Gundza, MBA
Vedoucí oddělení prevence kriminality
Odbor bezpečnosti a krizového řízení
Krajský úřad Středočeského kraje*

Kyberšikana, kybergrooming, sexting. To jsou jen některé z řady nebezpečných aktivit, kterým dnes děti a mládí dospívající čelí. Všechny mají společné to, že jejich hlavní část se odehrává v digitálním světě. I proto je součástí rámcových vzdělávacích plánů také výuka bezpečného chování v digitálním světě a pravidla pro práci s digitálními technologiemi. Jak mají ale učitelé žáky upozornit na všechny potenciálně nebezpečné aktivity a situace a současně udržet jejich zájem a pozornost?

Pomoci může začlenění prvků hry a soutěže, případně využití nástrojů, které se na takovou výukovou formu přímo zaměřují. Příkladem je nástroj Clashing Teens Security, který je zaměřený na výuku žáků 2. stupně základní školy. Jde o online prostředí, které využívá prvky moderních deskových her a karetních her a ve kte-

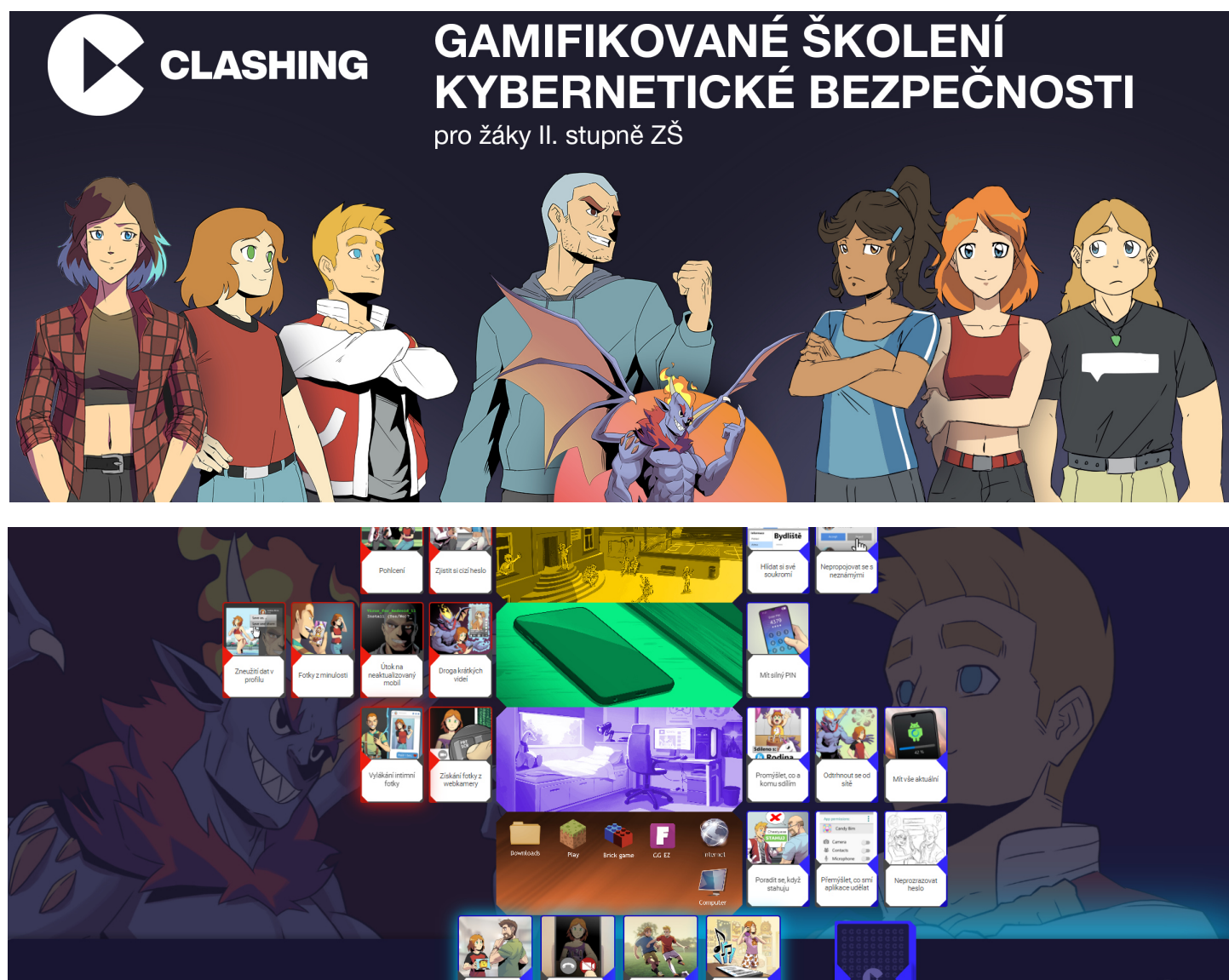
rém si žáci mohou vyzkoušet role obětí i agresora, včetně různých obranných strategií.

Vyzkoušet si můžou interakci se třemi typizovanými postavami agresora, z nichž každá má v repertoáru několik typů útoků či závadného chování. V interakci se zlomyslným spolužákem se tak například setkají s kyberšikanou, krádeží identity či s naváděním k nebezpečnému jednání. Dospělý útočník má v repertoáru řadu velmi nebezpečných činností od kyberstalkingu až po samotné fyzické ohrožení dětí. Postava démona potom představuje hrozby pro duševní zdraví dětí včetně různých typů závislostí.

Děj jednotlivých her se odehrává v různých prostředích, ať již jde o školu, domácí počítač nebo například konverzaci přes telefon. Žáci se ve hře díky variabilitě

reakcí učí dobře poskládat pomyslnou pevnost správných návyků a obranných reakcí. Soutěžní a interaktivní formou získají nejen povědomí o možných rizicích, ale i zkušenost s tím, že jednotlivé hrozby nemusí být na první pohled rozpoznatelné. Zároveň si v interakci s učitelem uvědomí, že pokud některé situace zajdou za kritickou hranici, je obtížné je zvládnout vlastními silami a je potřeba říct si o pomoc. Nástroj funguje na principu online licence, kterou pořizuje škola pro své výukové potřeby. Využít přitom může i dotaci EU v rámci Operačního programu Jana Amose Komenského. Zároveň však umožňuje i to, aby si hru vyzkoušeli rodiče žáků. Řada z nich totiž nemá potřebné povědomí o tom, co jejich dětem může v digitálním světě hrozit a co s tím dělat.

Pokud si chcete trénink otestovat, požádejte o přístup zde: info@clashing.com

Obrázek: Rozehraná hra Clashing

Nový projekt na měření úspěšnosti programů a projektů prevence kriminality

Dovolujeme si Vás informovat, že v rámci „Programu bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2022–2027 (SecPro)“ byla zahájena realizace nového projektu „Měření úspěšnosti programů a projektů prevence kriminality“ (projektové číslo VC20232026014).

Hlavním cílem Programu SecPro je zvýšení bezpečnosti státu a občanů ČR prostřednictvím podpory výzkumných potřeb orgánů státní správy, které umožní jednotlivým aktérům na poli zajišťování bezpečnosti získávat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet potřebné specifické schopnosti pro efektivní zabezpečování úkolů v jejich působnosti.

Cílem projektu je rozvoj systému prevence kriminality v České republice zejména v oblasti jeho efektivního a úspěšného fungování, jeho schopnosti tuto efektivitu a úspěšnost správně měřit, vyhodnocovat a na základě toho se do budoucna více zaměřovat na postupy, které se ukázaly jako úspěšné. Dojde k vytvoření ucelené soustavy poznatků a nástrojů, která zaručí kvalitní vyhodnocování úspěšnosti a efektivity projektů a programů prevence kriminality nejen v teo-

retické, ale i praktické rovině a další šíření úspěšných projektů. To povede ke zlepšení metodické, koncepční a rozhodovací činnosti veřejné správy, zvýšení kvality aktivit prevence kriminality i hospodárnějšímu vynakládání finančních prostředků, což bude mít ve výsledku pozitivní dopady na bezpečnost v ČR.

Základních 5 cílů projektu:

1. Vytvořit metodiku pro nastavení cílů a vyhodnocování úspěšnosti a efektivity projektů a programů prevence kriminality.
2. Nastavit cíle a povinná kritéria pro vyhodnocování úspěšnosti a efektivity programů prevence kriminality Ministerstva vnitra a projektů v nich podporovaných.
3. Vytvořit e-learningový kurz pro vzdělávání realizátorů projektů v problematice nastavování cílů a vyhodnocování úspěšnosti a efektivity projektů prevence kriminality.
4. Vytvořit informační systém pro vyhodnocování úspěšnosti a efektivity projektů prevence kriminality v dotačních programech MV, i těchto programů.

5. Vytvořit databázi příkladů dobré praxe projektů prevence kriminality a doporučit kritéria, na základě, kterých projekty hodnotit a zařazovat jako příklady dobré praxe.

Projekt je realizován konsorciem složeným z Mezinárodního bezpečnostního institutu, z. ú. a výzkumného ústavu ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú. Zadání projektu bylo vypracováno Ministerstvem vnitra, které je zároveň odborným gestorem a budoucím uživatelem výsledků projektu. Výsledky projektu, jehož rozsah a ambice jsou unikátní i v celoevropském měřítku, budou využity v rámci procesů řízení kvality stávajících programů prevence kriminality Ministerstva vnitra a projektů v nich realizovaných a nahradí dosavadní doporučení a postupy, které se v praxi ukazují již jako nedostačující.

JUDr. Michal Barbořík
ředitel odboru prevence kriminality
Ministerstvo vnitra České republiky

Prevence agrese ve školách a školských zařízeních – průzkum 2023

V roce 2020 jsme oslovili školy a školská zařízení napříč Českou republikou formou on-line ankety a dostali odpovědi od téměř 600 škol. Poměrně vysoké procento škol v ní odpovědělo, že se setkalo s verbální a někteří i fyzickou agresí žáků a rodičů. Anketa se ve třinácti otázkách zaměřila na nastavení základních bezpečnostních procedur školy a nastavení bezpečnosti na základě řízeného procesu nebo pouhé intuice.

Otázky jsme sestavili na základě výstupů ze stovek bezpečnostních auditů, penetračních testů a seminářů, které jsme na téma bezpečnosti škol a školských zařízení realizovali. Tak jako u každé ankety jsou odpovědi výstupem vnímání situace z pozice odpovídajícího. Komentovaná publikace výstupů z roku 2020 je ke stažení na stránkách asociace.

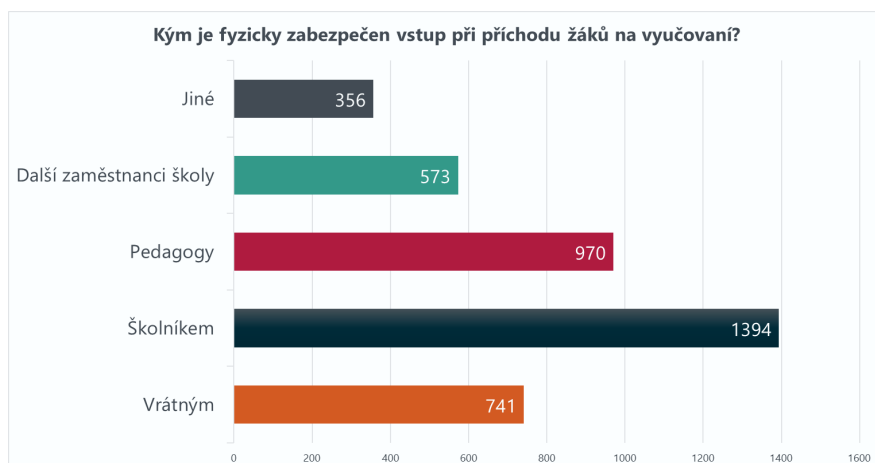
Jaká je situace ve školách v roce 2023? Asociace bezpečná škola ve spolupráci s odborníky z katedry zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva Fakulty bi-

omedicínského inženýrství ČVÚT v Praze a ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Odborem prevence kriminality, připravila obdobný dotazník na důležité téma bezpečnosti ve školách. Cílem tohoto dotazníku, bylo získat celkový obraz bezpečnosti ve školách v roce 2023. Obsahuje otázky týkající se nastavení bezpečnostních procedur ve školách, agresivního chování, psychologie bezpečnosti a vnímání varovných signálů.

Na dotazník nám odpovědělo celkem 3 316 respondentů z celé České republiky.

Výstupy z ankety budeme postupně zveřejňovat s komentáři odborníků a následně vydáme jako ucelenou publikaci. Výsledky budou prezentovány ve formě grafů, statistik a komentářů. Pomohou nám formulovat opatření a strategie pro další zvýšení bezpečnosti ve školách.

Děkujeme všem, kteří se ankety zúčastnili za čas a úsilí při vyplňování dotazníku. Vaše spolupráce přispěje k vytvoření bezpečnějšího prostředí ve školách a kvalitativnímu posunu v oblasti bezpečnostní prevence.

Obrázek: Jeden z grafických výstupů ankety

Úvodní poznámka k rozhovoru: některé názory uvedené v tomto článku nutně nekorespondují s názory ABS na danou problematiku.

V červnu 2021 Příbramí otřásla zpráva, že 12letý chlapec bodnul spolužáka nožem. Od paní ředitelky dané škole vím, že nejistota i strach ze strany žáků či rodičů stále přetrvává. Jaký je aktuální stav na školách v Příbrami?

Lockdown naprosto rozhodl již předtím ohrožené děti záškoláctvím či rodinně-sociálním nepodnětným prostředím. Oslovuji mne výchovní poradci a preventisté příbramských základních škol, když se jim nedaří začlenit dítě do výuky, docházky či kolektivu. Mým cílem je najít vhodnou odbornou pomoc či osobnostní podporu pro dítě a jeho rodiče, navázat kontakt mezi školou a odborníky z dalších profesí a pracovišť. Jedná se především o oblasti duševního zdraví – pedopsychiatri, dětské psychologie a terapie, různá režimová školská zařízení. Tragické bývá například podcenění zrakových či sluchových obtíží, logopedických a psychomotorických dovedností, jejichž zanedbání v raném věku dítěte vede později k handicapu a ostrakizaci v kolektivech. Přidáte-li k tomu nějaký osobnostní problém v rodině a výchově, máte ve středním školním věku na problém zadělaného. Tenze a deprivace se u dítěte překlápí buď do vnitřního útěku – úzkosti, nebo do agrese. Chci rozhodně zmínit krédo významného dětského psychologa Zdeňka Heluse:

„Nemilované a ohrožené dítě pravděpodobně ohrožuje svět. Může z něho vyrůst člověk, který nebude tento svět spoluvytvářet – protože ho nikdo nenaučil milovat a budovat –, ale bude svět ničit a nenávidět za krivdy, které mu v dětství způsobil.“

Dříve jste působil jako dětský kurátor, dnes jste v pozici koordinátor pro oblast školství, sociální pracovník. K čemu vede práce soustředěná na úzkou spolupráci se školou a rodinou?

Poznatky z mého necelého ročního působení potvrzují odbornou veřejnost obecně uznávané jevy: nárůst závislosti dětí na svém virtuálním obraze, vliv vrstevnické skupiny, ztráta schopnosti řečové komunikace a verbálního zpracování emocí a nálad. A výrazný vzestup

duševních obtíží. Odborný konsenzus vládne i v poznání křehkosti a snížené odolnosti dětí. Jde o důsledky ztráty rodičovských jistot, pravidel a hranic, citových vazeb, postojů a osobnostního nastavení v rodině. Je zde i téma pozdního rodičovství a nahrazování fyzické přítomnosti rodiče materiálním nadbytkem.

Jaké sociálně patologické jevy se častěji objevují?

Stále častěji pracujeme s termínem „školní fobie“ a podobnými prvky zvýšené úzkosti u dětí. Nakolik jsou tato označení, resp. projevy, důsledkem ostrakizace, kyberšikany a stalkingu ve vrstevnických skupinách přes sociální sítě – i třídních whatsappových vazbách z online výuky – záplavou rozdílných informací a vlivů ve společnosti na dítě, absence čitelných a pevných postojů dospělých okolo či relativizací „dobrého a špatného“, není možné zde popsat. Pohyb ve virtuálním prostředí snižuje dětskou zkušenost z vlastního prožitku a z ní budování odolnosti. I morálních kritérií. K tomu přidejme hyperprotektivní výchovu v některých rodinách.

Například: Chlapec rozbije míčem okno u sousedova bytu a matka souseda obviní, že nemá okno chráněné mříží, ač bydlí v přízemí. A máme tu skleníkové děcko. I v dospělosti. A dalšího mamánka se separační úzkostí.

Také způsob nastavení online výuky a stav učitelských sboroven, pak také potřeba dohnat učivo a prokazovat výsledky v náročném třídním kolektivu mají své, ne zrovna chutné ovoce. Dostal bych se tím ale k nedomyšlené inkluzi a dílu bývalých ministrů, panem Dobešem počínaje a paní Valachovou konče.

Jsou ještě jiné faktory, které brání cíleně pracovat s dítětem?

Druhým významným faktorem u dětí a náctiletých, se kterým pracujeme, je vědomí sebehodnoty a sebeúcty. Téměř neřešitelné za stavu, kdy je dítě nazýváno doma či v okolí spratkem, debilem, hajzlem, či dokonce výrokem „neměl ses vůbec narodit“. Eventuálně je svědkem domácích hádek či projevů užívání alkoholu a OPL. Z tohoto prostředí dítě utíká do vrstevnických skupin, často je nazývá svou pravou či druhou „rodinou“. Vstup sem však není zadarmo, něco je třeba udělat nebo se s nějakým společným mo-

tivem či cílem ztotožnit. Za to se dostane deprivantovi přijetí a uznání. Nárůst dětské vnější a vnitřní agrese je informací o sobě samém a o prostředí, ve kterém žije. Agrese vyjadřuje například zmatenost z absence či nejasnosti hranic, úzkost z domácích konfliktů, bezmocnost, citovou frustraci nebo školní neúspěch ovlivněný výkonnostním pojetím.

Jaká je úloha státu?

K tomu se navíc stát v posledních letech chová v oblasti zdravého a bezpečného dětského vývoje jako sociopat a alibista. O vlivech na děti nechce vědět, přehazuje vše do rodičovské kompetence. Jestliže se na základě ideově politického státního zadání nuceně mění pohled na obsah – týrání, ohrožování a výchova dětí – a to, co bylo před několika lety v této oblasti trestné, později pouze přestupkové a dnes normální –, pak se relativizuje hloubka a důsledky dětského utrpení a cyklují se i šíří sociopatologické osobnosti. A postoj: „stát to tak chce, taková je vůle“ víme z historie, kam vedl. V Norimberku to z lavic také znělo.

Jaká je spolupráce se školou nebo rodiči?

V případě kontaktu s rodičem či učitelem dojde k setkání i s dítětem a po vyhodnocení situace hledáme přes další služby a organizace nápravu stavu. Oslovuji charitu, ambulanci SVP, zájmové a sportovní spolky, terapeutická a podpůrná pracoviště. Ovšem také léčebny a jiná pobytová zařízení, je-li nutné rozlišit problematiku samotného dítěte či spíše sociálního prostředí a zázemí.

Zmínil jste odborná pracoviště nebo neziskové organizace. Jaké máte s nimi zkušenosti?

Výrazně novým prvkem je zásada, praktizovaná a prosazovaná institucemi páchajícími „vyšší dobro“, houfného vracení dětí od pěstounů či z dětských domovů rodičům, kteří užívají OPL. Opakovaně je proklamováno, že takový rodič dokáže dítěti uvařit a zajistit ZÁKLADNÍ péči a dítěti je prosazeno právo na biologickou rodinu. O výchově, vzoru a kompetenci a dalších aspektech života těchto rodičů se striktně mlčí.

Pokračování článku na straně 6

Pokračování článku ze strany 5

Zcela mě zlomil argument jedné vedoucí pracovnice OSPOD, že pokud bychom řešili rodiče na OPL, musela by se odebrat třetina dětí z jejich péče v rámci ORP.

Společnost se rezignací na budoucnost své populace střílí do vlastních nohou. Politicko-ekonomická lobby prosazuje rušení školských terapeutických a výchovných zařízení, považují je za hrozbu a iniciují mocensky – místo práva –, aby dítě povinně setrvalo v devastujícím domácím prostředí. MPSV plus vztázná ministerstva jsou papežtější v tomto směru než různé pokyny a směrnice Evropské komise. Nelze pominout obrovský přísun peněz do těchto aktivit, a to nejen ze státních zdrojů. Politické neziskovky pořádají hony na nové pěstouny a mediální obrazy pracují se vždy milujícími rodiči.

Pak nechápu, proč roste tolik dětského sebepoškozování, dětské násilí a jiné podoby frustrované osobnosti. Zdaleka ne vše souvisí s krizí posledních tří let. Na druhou stranu je rodičům omezováno právo požádat stát o pomoc. Vykladači dětských práv ve svých kancelářích a s tituly ze zahraničních VŠ by měli strávit týden v domácnostech našich dětských klientů. Záměrně je upozadován sociální a emoční nárok dítěte na „šťastné“ dětství. To nám žádný paragraf Úmluvy o právech dítěte nezaručí. Od toho je tady společenský zájem a tlak.

Roste nám opravdu jiná generace? V čem napnout síly?

Všichni víme, že čas a věk je při výchově dětí základní devizou. Co dítě prožije a v jak podnětném prostředí vyrůstá do cca šesti let, jej ovlivňuje v pubertě a nese si také do dospělosti. Mým cílem je navázat širší spolupráci s MŠ v Příbrami a okolí, abychom společně včas podchytili disharmonické prvky ve vývoji či výchově další generace.

*Na otázky Bc. Jitky Sladké odpovídal:
Jaroslav Patera, DiS*

Bezpečnost ve škole a školském zařízení je jedním z kritérií, které při svých inspekčních návštěvách inspekce pravidelně kontroluje. Bezpečnostní standardy jsou ve školách řízeny Ministerstvem školství, Ministerstvem vnitra ČR a Českou školní inspekci.

Po tragédii v roce 2014 na Střední škole ve Žďáru nad Sázavou, kde o život přišel mladý chlapec Petr Vejvoda (16 let), který chtěl ochránit své spolužačky před psychicky nemocnou Barborou Orlovou, ta vtrhla do místní školy a zaútočila nožem, Ministerstvo školství přijalo ihned několik opatření. S ohlednutím po téměř deseti letech na zmíněné počínání se bezpečnostní standardy pro školy o mnoho neposunuly. Normativními dokumenty pro školy jsou Školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Dle §29 „školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů. ...poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví“. Ministerstvo stanovilo vyhláškou z roku 2015 bezpečnostní standardy opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, ale jednotná metodika s jasným výkladem, jak uchopit tento paragraf stále chybí.

Mnohonásobně se změnilo sociální klima ve školách v závislosti na dopadu sociálního odloučení v průběhu Covidu, nadužíváním sociálních sítí a nedostatečné fyzické komunikaci. To vše napomáhá k sociálnímu odloučení a narůstajícím novým fenoménům dnešní doby.

Na začátku roku 2015 byl preventivní projekt Policie ČR „Ozbrojený útočník ve škole“ přenesen do celé ČR. Zmíněný projekt je publikován na stránkách Policie ČR. Policisté jednotlivých krajských ředitelství si projekt přizpůsobili pro danou oblast. Některé kraje jej rozšířily o praktický nácvik s pedagogy přímo ve školách s důrazem na správný postup reakcí na mimořádnou událost.

Kraje Jihočeský, Středočeský a Karlovarský jej povýšily o nácviky se zá-

chrannou zdravotnickou službou, popřípadě o požární cvičení se zapojením hasičského záchranného sboru. Poznatky z těchto krajů ukazují, jak velmi důležitá je účast zmíněných složek IZS, aby nácvik byl veden správným způsobem a zaměstnanci školy si mohli vyzkoušet reálný průběh mimořádné události. Díky zmíněným aktivitám mohou školy uceleně uchopit prevenci mimořádných událostí a povýšit svou bezpečnost. Poskytnutí laické první pomoci, zabarikádování se nebo využití alternativních cest při požárním nácviku, to jsou neocenitelné zkušenosti, pokud si je školy projdou s profesionály v daných oborech a dostanou informace z praxe.

Zvýšení bezpečnosti školy nezajistí sebedokonalejší technické prostředky, ale dobře zvládnutá režimová opatření a pravidelná cvičení reakcí na mimořádné události. Praktická cvičení na mimořádné události s prvky obměny krizové situace prověří některé technické vybavení školy. Hlavně se jedná o systém varování, schopnost uzavření ve třídě nebo únik alternativní cestou. Tak, jak mnohdy školy cvičí požární nácvik, kdy jsou všichni připraveni a po vyhlášení poplachu jsou v poklidu a ukázněně odvedeni na shromaždiště, jsou nedostatečné. Vyhlášení poplachu o přestávce, při zvýšeném hluku a neschopnost shromáždit svou třídu, pomohou pedagogovi si uvědomit, kolik informací musí mít, a jakým způsobem je uspořádat, aby na shromaždišti mohl nahlásit vedoucímu zásahu ten správný počet přítomných žáků. Často dle třídní knihy, kterou ani neměl možnost vynést. Toto je jen jedno z možných úskalí, které bude muset škola vyřešit. Výstupy z pravidelných praktických nácviků jsou nepostradatelnou součástí poznatků důležitých pro vytvoření interní směrnice k zajištění bezpečnosti.

Asociace bezpečná škola z.s. je pravidelnou součástí týmu v Karlovarském kraji při nácviku mimořádných událostí ve školách. Své zkušenosti vám budeme pravidelně postupovat v newsletterech nebo připravovaných školeních, o kterých se dozvíte na stránkách asociace.

*Autor: Bc. Jitka Sladká,
lektor první pomoci
a nácviků „Ozbrojený útočník ve škole“*

Nastavit a udržovat systém fyzické bezpečnosti v prostředí veřejné vysoké školy (VVŠ) je opravdovou výzvou i pro zkušené bezpečnostní odborníky. Toto prostředí má mnoho specifíků, které je nutné při implementaci bezpečnostních pravidel a opatření dodržet, nelze model bezpečnosti jednoduše převzít a je nutné tvořit jej na míru dané VVŠ. Bezpečnostní manažer se sice může opírat o zkušenosti z prostředí komerčních objektů nebo objektů primárního a sekundárního školství, aplikovaný model však nelze pouze převzít z jiného prostředí, ba dokonce do jisté míry ani z jiné VVŠ. Mimo odborné zkušenosti tak jeho práce vyžaduje notnou dávku kreativity, neortodoxního myšlení, schopnost nacházet řešení tam, kde na první pohled není prostor pro změnu a v neposlední řadě silnou vůli. Prosazování změn k vyšší bezpečnosti je na VVŠ běh na dlouhou trať a lze tak snadno ztratit motivaci. Vysoké školy totiž svými specifiky přinášejí řadu problémů a výzev, které se pokusím v tomto příspěvku nastínit.

Prvním krokem k systematickému řízení fyzické bezpečnosti je uvědomění si, že tuto oblast chce daná VVŠ řešit. Proti jiným bezpečnostním disciplínám, jako je kybernetická, požární nebo informační bezpečnost, není ta fyzická dána žádným zákonem či předpisem. Je tak na iniciativě odpovědných osob vyhodnotit, zda a jak bude bezpečnostní systém budován a udržován. V dynamickém prostředí komerčních podniků je běžné tento segment brát v potaz a řešit – ať už interně, nebo formou specializovaných společností. Vysoké školy jsou však oblastí, kde vývoj vlastní fyzické bezpečnosti většinou setrvává v přístupech, které jsou již zastaralé a neefektivní.

Teprve v poslední době si některé VVŠ začínají uvědomovat svou potřebu vytvářet na své půdě bezpečné prostředí pro své studenty, zaměstnance a hosty nad rámec naplnění minimálních pojistných podmínek a fakt, že současný stav neodpovídá moderním trendům k jeho zajištění. VVŠ, které tuto oblast již začaly aktivněji řešit, tak do svých struktur integrují pozice bezpečnostních manažerů nebo dokonce celých bezpečnostních odborů. Problém je však to, že o jejich zřízení a dalším fungování rozhodují funkcionáři VVŠ, kteří jsou zpravidla bezpečnostními laiky (zdůrazňuji, že v oblasti bezpečnosti, ve svých rolích jsou jistě plně kompetentní). Dochází tak k paradoxu, že tito bezpečnostní odborníci musí svou vlastní instituci kontinuálně přesvědčovat o potřebě zřízení a udržování jejich pozic, výsledcích jejich práce a navrhovaných budoucích krocích.

Problematickou oblastí je samotná struktura VVŠ. Ty se zpravidla dělí na jednotlivé součásti (fakulty, koleje, menzy a jiné organizační celky), které jsou zpravidla dislokované do vícero budov v rámci města či dokonce více obcí. Počet takových budov VVŠ běžně dosahuje desítek (v případě největší české univerzity, Univerzity Karlovy, pak zhruba 140). Zde opět dochází k rozporu oproti zkušenostem z komerční praxe. V té jsou totiž společnosti řízeny centrálně – lze tedy aplikovat bezpečnostní opatření postavená na základech autority centrálního vedení. Jednotlivé součásti VVŠ však mají poměrně vysokou míru funkční samosprávy a být spadají pod centrální vedení rektorátu (centrum řízení, správy a administrativy VVŠ), mohou díky své vyšší autonomii prosazovat své zájmy poměrně důrazně a je nutné je o mnoha krocích přesvědčit tak, aby s aplikací provozních změn a nákladů v kontextu bezpečnostních opatření dobrovolně souhlasili.

Další oblastí je ohromné množství interních norem a předpisů, kterými je celá VVŠ řízena. Sem spadají směrnice, rozhodnutí a pokyny rektorů, kvestorů a děkanů, které ošetřují prakticky každý proces v instituci. Ty se průběžně aktualizují, doplňují a ruší podle aktuální platnosti a potřeby. Každý krok ve fyzické bezpečnosti se nějakým způsobem dotýká alespoň některého z již vydaných předpisů a je nutné zajistit, že je s nimi v souladu. Toho lze docílit buď precizním modelováním nově zamýšleného kroku, nebo úpravou souvisejících předpisů tak, aby došlo k jejich vzájemné slučitelnosti. Udržet však soulad se všemi pokyny a předpisy je velmi náročný úkol a je vhodné spolupracovat s lidmi, kteří mají přehled o souvisejících oblastech. Konzultace s nimi zpravidla přinese cennou zpětnou vazbu ve formě upozornění na body rozporu, přináší však také úskalí v podobě snahy zanést do konzultovaného záměru vlastní pohled na věc a upravit jej dle sebe.

Pro bezpečnostního manažera (fyzické bezpečnosti) to pak znamená tlak již od počátku tvoření bezpečnostního systému, kdy je jeho práce podrobena snaze mnoha lidí nasměrovat ji jiným směrem na základě pohledu z jejich vlastní pozice. Compliance, jak se udržování souladu s platnými předpisy v komerční praxi také často říká, však není jen o obecném rámci. V prostředí VVŠ jde také o přesné názvosloví a přesnost použitých termínů. Práce bezpečnostního manažera tak může vypadat i jako sáhodlouhé hledání místa, kde je definován zaužívaný pojem, aby si ověřil, že je ve svých dokumentech může

v souladu s interními předpisy použít.

O úskalích zajišťování fyzické bezpečnosti na VVŠ bych mohl popsat mnoho stran. Na závěr bych však nastínil třetí oblast, a to je financování bezpečnostního systému. Primárním cílem veřejné vysoké školy je vzdělávání studentů a v případě univerzit také vlastní výzkum a tzv. třetí role, která je chápána jako služba společnosti.

V případě přerоздělování finančních prostředků je tak potřeba zajistit kvalitu a kontinuitu právě těchto oblastí. Po nich následují strategické cíle, které zpravidla obsahují rozšíření spolupráce a dobrého jména VVŠ. Náklady na fyzickou bezpečnost tak bývají zpravidla financovány ze zbylých prostředků, kde je potřeba umět pracovat se zdroji a zajišťovat si alespoň částečné financování. Financování je však dlouhodobě plánované a řízené (minimálně v ročním horizontu). Je tak velkou výzvou pro bezpečnostního manažera, aby hledal cesty, jak dosáhnout vyšší bezpečnosti za minimálních nákladů. Mnohdy je nutné pracovat s celou architekturou bezpečnostního systému a ubírat tam, kde je to možné, aby získané prostředky mohl investovat tam, kde je to potřeba.

Přestože předchozí text může působit, že budovat moderní bezpečnostní systém v prostředí VVŠ je nemožné, není tomu tak. Věřím, že i VVŠ mohou být neopomíjenou oblastí fyzické bezpečnosti a dosáhnout takové úrovně, která odpovídá moderním trendům. Je však třeba stavět na zkušenostech z jiných segmentů, inspirovat se jimi a pak využít maximální kreativity k modelování systémů na míru. Myslím, že se jedná o skutečnou výzvu, která zcela jistě člověka odborně posune o úroveň výše, obrní-li se trpělivostí a pevnou vůlí neuhnout ze správného směru. Přeji tak všem čtenářům a zejména těm, kteří mají nelehký úkol bezpečnost vymýšlet a zajišťovat, aby právě té kreativity, pevné vůle a trpělivosti měli dostatek na to, aby mohli dělat to, v čem jsou opravdu dobří.

*Ing. Lukáš Kotek
Ústav bezpečnostního inženýrství
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně*

Pravidelná cvičení jako prevence mimořádných událostí- fotografie

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

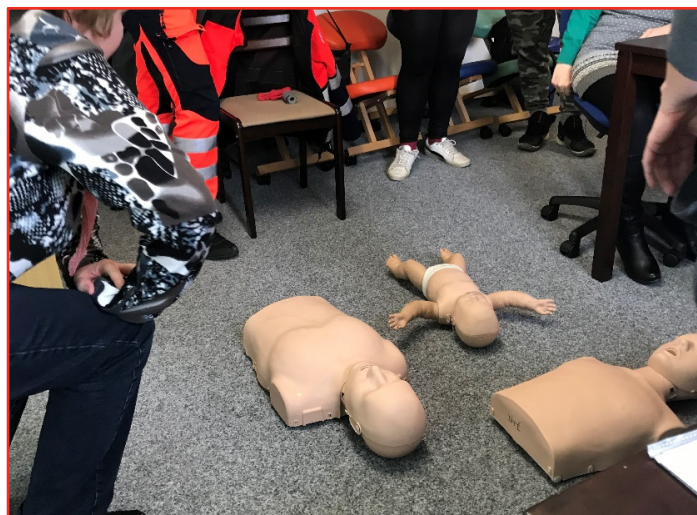

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

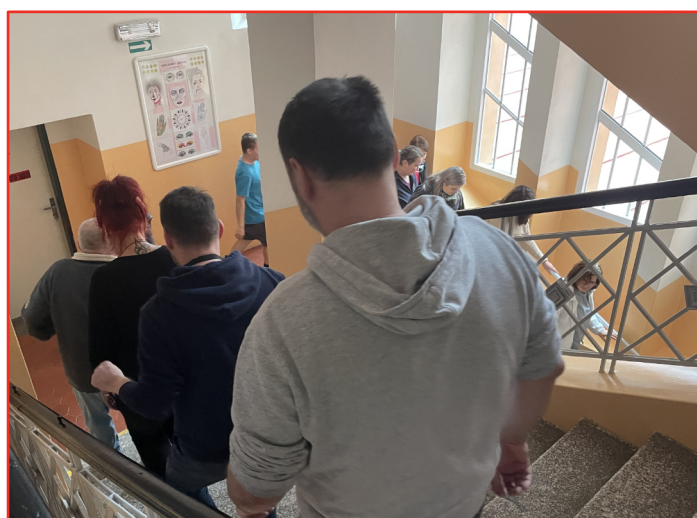

Foto z nácviku „Ozbrojený útočník ve škole“

Texty uvedené v tomto newsletteru neprošly odbornou jazykovou korekturou.